Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 87. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 9-го ТРАВНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, MAY 9, 1956. No. 87. VOL. LXIII.

ЗДА БУДУТЬ ВЕСТИ НЕ ТІЛЬКИ ЕКОНОМІЧНУ АЛЕ Й МІЛІТАРНУ ПРОТИОФЕНЗИВУ

Вашингтон. — В Сенатській Комісії Закордонних Взаємин почалася дискусія над пропозицією уряду асиґнувати на біжучий фіскальний рік 4,900,000,000 долярів на допомогу закордонові. Деякі з сенаторів, як, наприклад, сен. Губерт Г. Гомфрі, виступили проти того, щоб називати пропоновану закордонну допомогу економічною, бо наділі більшість асиґнованих сум призначена на мілітарну допомогу ЗДА для заприязнених країн. В обороні становища уряду виступив директор закордонної програми Джан Б. Голлистер, заявляючи, що в сучасній ситуації економічна допомога мусить мати здебільша мілітарний характер і тому теж більшість запропонованої урядом на закордонну допомогу суми мусить іти на те, щоб вирядити союзників ЗДА модерною зброєю. Тому теж уряд пропонує, щоб із цілої 4,900.000.000-вої суми призначити цього року три більйони долярів на мілітарну допомогу. Минулого року Конґрес асиґнував був на мілітарну допомогу тільки один більйон долярів. В рамцях пропонованої мілітарної допомоги ЗДА мусять дати заприязненим країнам не тільки танки і гармати, але й керовані ракети, вирядженi в атомову зброю, суперсонічні бойові літаки, радаровий виряд тощо. Уряд просить асиґнувати цього року більшу суму на мілітарну допомогу тому, що минулими роками суми призначені на ту ціль були Конґресом дуже зредуковані. Вияснення Голлистера не задоволили сен. Гомфрі, який і далі стояв на тому, що уряд виявляв і виявляє в справі закордонної допомоги повний брак передбачливости і плянування. Директор закордонної допомоги у відповідь на це вказував на конечність прийняти пропозицію уряду, передусім з огляду на те, що загроза мілітарної агресії на ЗДА і країни вільного світу не минулася й існує далі. Розбудова мілітарного апарату в комуністичних країнах і постачання комуністичними країнами модерної зброї для країн Близького Сходу збільшує загрозу війни для вільного світу. Постачання зброї Америкою заприязненим країнам в обличчі все більшої совєтської економічної і військової офензиви мусить дати певність союзникам, що ЗДА роблять все, щоб допомогти їм. Під час дискусії над справою допомоги в згаданій комісії представники уряду ствердили, що у зв'язку із зростом продукції атомової зброї в СССР З'єдинені Держави вирядили вже свої військові з'єднання в Европі в керовані ракети і в 280 мм гармати для вистрілювання атомових стрілен.

Президент заперечив, наче б СССР мав перевагу в летунстві

Вашингтон. — На своїй останній пресовій конференції, яку през. Айзенгавер відбув у минулу п'ятницю 4 травня ц. р., він заявив, що Конґрес і нарід дізналися тільки про частину правди про відношення сил поміж американським і совєтським летунством з переслухання, що його перевела сенатська підкомісія для справ летунства. Коли нарід — заявив Президент — дізнається повної правди, то буде почуватися краще. Президент звернув при цьому увагу на наявність могутнього морського летунства, що перебуває у морських базах і на літаконосцях. Президент виразно заспокоював Конґрес і нарід, які „не потребують журитися" некорисними вістями. У справі адміністрування дальшої допомоги закордонові Президент висловився скептично про плян ведення її через Об'єднані Нації, бо — мовляв — в цій справі годі відділити цілком моменти політичні. Тому Президент є радше за дальшим уділюванням закордонові матеріяльної і технічної допомоги за двосторонніми пактами. У зв'язку з шумом, що його наробило в країні переслухування в Конґресовій підкомісії колишнього керівника виборчої кампанії віце-президента Ніксона з 1952 року, адвоката Міррея Чотінера, який буцім-то хотів використати свої впливи для своїх клієнтів (летунських компаній), Президент заявив, що він давно вже видав до всіх державних установ два розпорядки: перший, щоб для всіх, хто приходить з будь-якою справою, ставитися з великою вічливістю, і другий, щоб кожного, хто захоче протекції з покликанням на свої зв'язки з родиною Президента чи будь-котрим високим державним діячем негайно викидати за двері. Президент підтримав у даному випадку тих урядовців з Білого Дому, до яких звертався Чотінер, та навів в їх добро, що справи, з якими звертався той адвокат, полагоджено відмовно. Президент висловився знову критично про фармерський закон, ухвалений демократичною більшістю в Конґресі.

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ ДЕКОРУЄ ТІТА

Президент Франції Рене Коті декорує Французькою Військовою Медалею президента Югославії маршала Тіта, що прибув в офіційні відвідини до Франції панцерним поїздом і під посиленою охороною війська і поліції.

ТІТО ПРИБУВ НА ВІДВІДИНИ ДО ФРАНЦІЇ

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ПРИГАДУЄ ВІРНІСТЬ ФРАНЦІЇ АТЛЯНТІЙСЬКОМУ СОЮЗОВІ

Париж. — Маршал Тіто, комуністичний дактатор із офіційним титулом президента Юґославії, прибув на офіційні 5-денні відвідини до Франції. У Парижі витали його дуже урочисто, як голову чужої держави. Під час того, як лунав 101 гарматній стріл, зустріли його президент Франції Коті й високі французькі державні мужі. Тіто заявив на самому вступі, що „обидві наші держави мають ідентичні або дуже подібні погляди на міжнародну ситуацію" і що вони, при своїй співпраці над розв'язуванням актуальних проблем „можуть принести велику користь для полегшення міжнародного напруження та підтримання справи миру". Тіто звернувся з закликом до „відповідальних мужів у світі", щоб вони навчились з лекції минулого та не дозволили, щоб надалі „їхні вузькі інтереси затемнювали овид". Кого і що мав тут Тіто на увазі — невідомо. Тіто поручав терпеливість у заходах закріпити мир, зате уважав, що нетерпеливість потрібна, напр., при заходах осягнути порозуміння в справі роззброєння, що коштує всі держави велетенські суми, потрібні для підвищення життьового рівня і культури народів. Рене Коті, президент французької Республіки, запевнив Тіта, що Франція далі старатиметься усунути „стіну непорозумінь" у міжнародних відносинах, але водночас з притиском підкреслив, що Франція належить до західнього бльоку держав, зорганізованих в НАТО. Він прозоро натякнув при тому, що держави НАТО помогли тітовській Юґославії тоді, коли вона попала в конфлікт з СССР і іншими комуністичними державами, при чому Захід показав тоді, що „може допомогти без поневолювання". На прийняття в Елізейському палаці не прийшов папський нунцій архиєпископ Поль Марелля, який є деканом дипломатичного корпусу. Ділові наради будуть вестись — як здогадується преса — головно довкола недалекої візити єгипетського прем'єра Ґамаля Абдель Насера в Юґославії: Франції залежить на посередництві Юґославії до того лідера арабського світу з уваги на війну в Альжирі, активно підтримуваної єгипетським урядом. Тіта берегли при його приїзді і переїзді через Париж — 20,000 поліціянтів, вояків і пожежників. Французька служба безпеки була сердита, що Тіто, не здаючи собі видно справи з того, що у Парижі є сотні ворожих йому політичних втікачів з Юґославії, був одягнений в блакитну, здалеку видну уніформу наче б провокував замах на себе. Тіто склав вінок під Тріюмфальним Луком, а на окремій церемонії він і през. Коті обмінялись найвищими ордерами своїх держав.

Сен. Джансон рішучо відмовляється від кандидатури на президента

Джансон Сиiі, Тексас. — Сенатор Ліндон Джансон, лідер демократичної більшости в Сенаті, рішучо відмовився вчора від будь-яких організаційних заходів включити його особу в змагання за демократичну кандидатуру на президента країни в найближчих виборах. Розмови і пляни на тему кандидатури Джансона збільшилися головно після його великої перемоги над губернатором Аленом Шіверсом у виборі делеґатів на демократичну конвенцію. Джансон заявив, що делеґати з Тексас підуть на конвенцію з твердим рішенням голосувати за найкращим кандидатом, але цим кандидатом не буде він сам. Його кандидатуру видвигали його численні приятелі в Тексас та інших південних стейтах, а інші піддержували цю кандидатуру з думкою шахувати нею деяких інших кандидатів. Сен. Джансон захворів минулого року на серце і від того часу поважно обмежив свою активність. — *Тим часом у правиборах в* Меріленді, що відбулись минулого понеділка, відніс велику перемогу в кандидатурі на сенатора ЗДА Міллард Тайдінґс.

Скінчилась конференція 15 міністрів закордонних справ у Парижі

Париж. — В неділю 6 травня ц. р. скінчилась конференція 15 міністрів закордонних справ держав-членів Організації Північно - Атлантійського пакту (НАТО), яка відбувалась в Парижі від п'ятниці 4 травня ц. р. Конкретним вислідом цих нарад є покликання до життя постійного вужчого комітету з трьох міністрів — канадійського міністра закордонних справ Пірсона, італійського Гетано Мартіно та норвезького д-ра Лянґе. Хоч всі ці три держави „другоступневі", проте всі названі державні діячі — особливо ж Лестер Б. Пірсон — користуються персональним великим авторитетом і їх рекомендації напевне матимуть поважне значення. Водночас, поруч із постійною комісією всіх членів НАТО, що існує в Парижі для військових справ, має існувати така комісія для справ політичних. Ці справи ще практично неоформлені, але члени НАТО прийшли до переконання, що Рада НАТО, яка складається з усіх міністрів закордонних справ і збірається тільки двічі до року, не може координувати політичної дії всього зорганізованого Заходу так, як це треба би робити з уваги на нову політично-економічну офенсиву Совєтів. В оприлюдненому комунікаті стверджується єдність всіх членів НАТО і закликається до її скріплення. Англійський міністер закордонних справ Селвейн Ллойд після закінчення з'їзду Ради НАТО, що одно не підлягає найменшому сумнівові: помилковість твердження, наче б союз вільних держав у НАТО послаб. Невідомо ще, чи вибрана постійна Комісія НАТО запропонує посередництво в справі грецько - англійського спору за Кипр та французько - арабського спору за Альжир. Державний секретар Доллес вернувся до ЗДА і в понеділок 7 травня широко звітував про ці справи Президентові.

Гаммершилд вернувся з середньо-східньої мирової місії

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд вернувся в неділю 6 травня з своєї подорожі на Середній Схід, куди місяць тому поїхав з доручення Ради Безпеки ОН, щоб замирити Ізраїль з його арабськими сусідами. Даґ Гаммершилд осягнув беззастережне прийняття поширеного перемир'я Ізраїлем і його чотирма арабськими сусідами, однак все це ще тільки стан перемир'я, а не миру. На летовищі в Ню Йорку зустріли Гаммершилда майже всі члени Ради Безпеки Об'єднаних Націй, а на їх чолі д-р Йоза Брілей, юґославський делеґат, який є головою Ради Безпеки на місяць травень. Були приявні репрезентанти в ОН Англії, Франції, Єгипту, Ізраїлю, Сирії, Ливану і Норвеґії. Від ЗДА вітав Гаммершилда і ґратулював йому з приводу його успіху член американського представництва в ОН Джеймс Дж. Водсворт. Гаммершилд склав коротку заяву на летовищі, але відмовився відповідати на запити журналістів. Він виготує ще доповнення до свого звідомлення, що його переслав Раді Безпеки.

Віцеадмірал Бріско став командантом союзних збройних сил у Південній Европі

Вашинґтон. — Білий Дім подав до відома, що новим головнокомандувачем союзних збройних сил в Південній Европі призначений віцеадмірал Роберт П. Бріско. Дотеперішній командант цих збройних сил адмірал Фехтелер, колишній шеф морських операцій, відійшов у стан спочинку в ранці адмірала. Віце-адмірал Бріско виконував від травня 1954 року обов'язки заступника шефа морських операцій. Разом з призначенням на новий пост віце-адмірала Бріско підвищено до ранґи повного адмірала. Адмірал Бріско, тепер 59-літній, був командантом одного нищильника й одного кружляка на Пацифіку під час другої світової війни і потому командував Сьомою фльотою й американськими збройними силами на Далекому Сході.

Лінійний корабель наїхав на кружляк

Норфольк, Вирджинія. — Американський лінійний корабель „Вискансін" наїхав в останню неділю вполудне на американський кружляк „Ітон", пошкодивши його настільки, що вода залила цілком один відділ та частинно три інші. Жертв у людях не було. Зудар наступив під час морських вправ серед густої мряки. Обидва великі воєнно-морські кораблі зупинились на місці зудару при східньому побережжі ЗДА до часу приїзду рятункових буксирів. Обидва ці кораблі мали вже в своєму минулому подібні нещасливі випадки. „Вискансін", містоти 15,000 тонн, збудований коштом 100,000,000 долярів в грудні 1943 р., брав активну участь у другій світовій війні і пішов „на склад" в 1948 році, але покликано його до служби назад за Корейської війни. Тим часом, виїжджаючи з ріки Гадсон — осів на мілизні на поверх дві і пів години, а в квітні 1952 р. був одним із перших американських воєнних кораблів, що їх поцілили комуно-китайські надбережні батерії. Врешті в жовтні мин. року той корабель знову осів був на мілизні на американських водах. Знову ж нищильник „Ітон", збудований в 1942 р., у березні 1952 р. зударився з американським підводним човном. Часописи пригадують з цієї нагоди багато таких нещасливих і цілком випадкових пригод різних воєнних кораблів.

Признано цьогорічні нагороди Пуліцера

Ню Йорк. — Колумбійський університет проголосив минулого понеділка цьогорічні нагороди Пуліцера за найкращі досягнення в літературі, журналістиці, музиці і мистецтві. В літературі нагороди одержали: МекКінлей Кантор за повість „Андерсонвіл", Френсіс Ґудрич і Алберт Гакет за п'єсу „Щоденник Енні Френк", Ричард Гофстедтер за історичну працю „Доба Реформ", Талбот Ф. Гамлін за біографію „Бенджемін Генрі Латроб", а в поезії відзначено Елизабет Бішоп за поему „Північ і Південь — холодна весна". — Вісьмох журналістів і дві публікації відзначено за найкращі досягнення в різних галузях журналістики. Нагороди одержали газети: — „Ди Вотсонвил Ред Істер-Паджароніан" (Каліфорнія) за найкращу публічну службу та „Ди Дітройт Фрі Пресс" за місцеві звідомлення. З журналістів відзначені Артур Деллі з Н. И. Таймсу за спортові звідомлення, Чарлз Бартлет з „Ди Чатануґа Таймс" за найкращі крайові звідомлення, трьох кореспондентів пресового концерну Герста: — Вільям Рандолф Герст, Кінґсбері Смит і Френк Коніфф за міжнародні звідомлення, Лорен К. Сот з „Дес Моінес Реджістер енд Трибюн" за найкращі редакційні коментарі, Роберт Йорк з „Луїзвил Таймс" за найкращу карикатуру а „Ди Н. И. Дейлі Ньюз" за найкращі ілюстрації. В музиці нагороду одержав Ернест Точ за симфонію ч. 3. Відзначення в літературі получені з нагородами в сумі 500 дол. для кожного, а в журналістиці з нагородами по 1000 дол. для кожного.

Конференція роззброєння скінчилась повною невдачею

Лондон. — Три західні великодержави і Канада проголосили в минулу п'ятницю 4 травня в Лондоні спільну заяву у справі дотеперішніх кількарічних безплідних розмов із Совєтами про роззброєння. Остання стадія тих нарад тривала від 19 березня ц. р. на Підкомісії Об'єднаних Націй для справ роззброєння, з участю названих чотирьох демократичних держав і Совєтського Союзу. Заява чотирьох західніх вільних країн, схоплена в трьох уступах, і в шести точках першого уступу — з'ясовує головні напрямні політики західніх держав у справі роззброєння, наводячи істотні речі з усіх дотеперішніх західніх проєктів. Основний принцип Заходу той, що роззброєння треба переводити ступнево, залежно від успіху попередньої стадії та зросту міжнародного взаємного довір'я. Програма роззброєння може розпочатись під успішною міжнародною контролею, почавши від редукції існуючих збройних сил та видатків на військо. Передбачується припинення дальшої продукції ядрової зброї. Все воно залежне від здвигнення справжнього й доцільного контрольного апарату. Комунікат стверджує, що „совєтська делеґація не погодилась на ті пропозиції. Розбіжності між позицією совєтської делеґації і інших чотирьох делеґацій не знайшли вирівняння на нарадах цієї Підкомісії.

В Альжирі посилилась терористична акція

Альжир. — Вночі з неділі на понеділок, 7 травня ц. р., арабські терористи вбили 17 европейців і невідоме ближче число арабів у західньому Альжирі, перевівши за очевидним заздалегідь скоординованим пляном напад на кількадесять господарств. Підпалено найменше 40 таких фарм. Між убитими є багато жінок. Ця нова хвиля терору сталась в прибережній, до цього часу розмірно спокійній смузі. Разом із терористичними актами, доконаними в інших частинах Альжиру, згинуло за останніх 24 годин 22 европейці і 27 арабів, з рук арабських повстанців. У протиударі, що його перевели французькі війська з допомогою танків і літаків, вбито понад 100 партизанів. На терен охоплений тією новою хвилею терору виїхали командант французьких військ в Альжирі ген. Анрі Лоріллью та шеф французького генерального штабу ген. Еллі, який прибув був з Парижу. Партизани перерізали телефонічні проводи між Альжиром і Марокко.

ТІ, ЩО СКИНУТЬ ВОДНЕВУ БОМБУ

Залога американського бомбардувальника Б-52, яка одержала наказ скинути водневу бомбу на острів Наму, під час вправ, що відбудуться в четвер цього тижня.

Західня Німеччина у боротьбі за закон про рекрутацію

Берлін. — В минулу п'ятницю нижча палата західньо-німецького парляменту прийняла в першому читанні урядовий законопроєкт про загальний побір рекрута до нової західньо - німецької армії. Фактично це означає, що парлямент погодився, щоб той законопроєкт перейшов на діловий розгляд до дотичних комісій. Друге читання, себто дебату над звідомленням парляментарних комісій, призначено на осінь ц. р. Соціялісти знову принципово противились загальній рекрутації, обстоюючи проєкт малої професійної армії. За урядовим законопроєктом підпадають обов'язкові військової служби всі мужчини у віці від 18 до 45 року життя, а старшини і підстаршини можуть служити до 60 року. Законопроєкт передбачає 18-місячний вишкіл. Першу загальну рекрутацію передбачується на зиму 1956-57 року. — Тим часом вся західньо - німецька преса, а також публічні збори уладжувані головно соціял - демократами, натискають на східньо-німецьких комуністів, щоб вони, згідно з своїми заповідями „справедливости" і „правосуддя", випустили на волю коло 20.000 політичних в'язнів.

Відбувся вибух атомової бомби

Архипеляґ Еніветок. — В суботу 5 травня ц. р. о год. 5:25 вранці (східньо - американського часу: у п'ятницю о год. 2:25 по пол.), над одним з островів архипеляґу Еніветок на Тихому океані переведено перший із нової серії експериментаційних вибухів атомової бомби. 15 журналістів і 17 членів Адміністрації Цивільної Оборони придивлялись тому вибухові з воєнного корабля „Мавнт МекКінлі", приладженого спеціяльно для таких цілей за перших таких експериментальних вибухів на острові Бікіні в 1946 році. Впродовж неповна пів години від вибуху бомби, скиненої з літака, витворилась несамовита хмара у постаті грибу з „шапкою", яка простягнулась на кругло 100 миль. Журналісти вирахували на цій підставі, що теперішня сила атомової бомби чотирикратно до п'ятикратно більша, аніж та сама бомба з-перед 10 років. Водночас у продукції такої бомби вживається куди меншої кількости потрібного матеріялу. Пробний вибух водневої бомби, вперше скиненої з літака, передбачено на четвер 10 травня ц. р.

В АМЕРИЦІ

● **Згідно з повідомленням** Білого Дому, президент Айзенгавер приготовляє дві довші поїздки — одну до Тексасу і другу до Панама Сиіі, де він мав би взяти участь в зустрічі голов південно - американських держав.

● **Під час процесу** сімох американських комуністів, що відбувається в Ню Йорку, асистент державного прокуратора Томас Б. Ґилкрист прочитував присяжним суддям уривки з творів Маркса, „Комуністичного Маніфесту" й інших комуністичних писань для доказу, що комуністична партія змагає таки справді до насильного усунення уряду і знищення існуючого ладу.

● **Генерал бриґади** Брюс Джансон, який закінчивши 60 років життя, відійшов — згідно з існуючим законом — у відставку, мусів для того, щоб залишатися далі в активній службі, зареєструватися знову в мобілізаційній комісії як звичайний вояк. Ген. Джансон висловив бажання відбувати дальшу військову службу в летунстві і його зареєстровано, як летуна третьої кляси.

● **Американський уряд** одержав ноту з Москви, в якій Совєти домагаються „негайної репатріяції" чотирьох совєтських моряків із „Туапсе", які залишилися ще в З'єдинених Державах. Московське радіо, сповіщаючи про цю ноту, проголосило, що ЗДА затримують „незаконно" згаданих моряків.

● **Джозеф Гебель** з Брукляну одержав вже два рази повідомлення, що він мусить явитись до суду, щоб виконати обов'язок присяжного судді. Покликано його, не зважаючи на те, що він нараховує тепер тільки 8 років життя. Сусіди думають, що покликання до лави присяжних було призначене для його матері Джозефіни.

В СВІТІ

● **Георг Теодорос Ґрівас** — це правдиве прізвище головного команданта підпільної терористичної організації на Кипрі, яка воює з англійською адміністрацією, доконавши проти англійців, турків і грецьких громадян кількасот терористичних актів з смертельним вислідом. Він виступає під псевдонімом Діґеніс. Як полковника грецької армії, англійці вишколили його під час останньої війни для ведення партизанки проти німців, а потім проти комуністів. Тепер англійці розвісили його світлини по всьому Кепрі і проголосили нагороду у висоті $28,000 тому, хто допоможе його арештувати. Доносчикові запевнено тайну і свобідний перевіз його до будь-якої частини світу.

● **Д-р Теджіні Гаддам,** популярний в Альжирі лікар-араб, виявився законспірованим головою підпільної революційної організації на окрузі Константін. Безпосередньо перед його арештуванням французами, він встиг втекти і, як твердить французька преса переховується у Франції. Поліція в Альжирі розписала за ним стежні листи.

● **1-го травня в Японії** святкується „на весело", при чому вуличні походи пригадують карнавалові свята на півдні Европи. Під час цьогорічного святкування 1-го травня одна група молодих японців несла величезну подобу державного секретаря Доллеса, яка, тримаючи в руці шнурки, смикала ними маленьку фігурку японського прем'єра Гатоями. Але самі юнаки й глядачі не брали поважно цієї сатири і сміялися.

● **У західньо - німецькому** парляменті виринула знову справа маєтків німецьких промислових і торговельних фірм, сконфіскованих, чи „заморожених" у З'єдинених Державах під час останньої війни. Їх вартість — разом із сконфіскованими японськими маєтками — становить пів більйона долярів. Американський уряд погодився був рекомпенсувати німцям втрачені маєтки до висоти $10,000, від фірми чи особи, але цієї умови через Конґрес ще не переведено. Німці дуже нарікають з цього приводу. Трудність полягає в тому, що від того часу, коли ці підприємства сконфісковано, вони перейшли через кілька рук, і тепер дуже важко обрахувати їх вартість під час конфіскати.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПАКУНКОВА ЗАСЛОНА

До залізної, бамбусової, димової і багатьох інших заслон, за якими Совєтський Союз та його диктатори приховують свої підступи і злочини, можна тепер додати ще одну: — пакункову. Ця свіжа заслона набрала вже таких розмірів, що нею починає інтересуватись і публічна опінія.

Справа в загальному відома, зокрема для тих, що мають своїх рідних, приятелів чи знайомих під Совєтами. Отже, від деякого часу почалась у цій країні і з кожним днем посилюється акція в справі висилки пакунків до країн за залізною заслоною. Базується вона на цілком природному і шляхетному бажанні розсіяних недолею по світі людей відновити зв'язки із своїми рідними чи знайомими і їм допомогти. Ці бажання такі сильні, що вони часто засліплюють людей на всілякі обставини і закриті тенденції. Життя знає безліч випадків, коли людина сама кидається на певну смерть у вогонь чи льодову воду в надії, що їй, може, пощастить врятувати когось з рідних, приятелів, а то й цілком незнайому людину. Що ж тоді й говорити про допомогу, коли не видно ані вогню, ані води й коли нас самих не пече й не морозить!

Це є психологічне тло, на якому базується теперішня „пакункова кампанія". Майже рівночасно із започаткуванням совєтської усміхненої дипломатії та підступної співіснувальної пропаґанди, в Америку почали приходити з-поза залізної заслони листи до поодиноких осіб. Один лист викликував два інші, і так ішло в аритметичній проґресії, аж почалась досить широка виміна листів між громадянами вільних країн, зокрема Америки, та їхніми рідними в Совєтах чи сателітних країнах. Правда, траплялись і всілякі підозрілі історії. Люди діставали листи, писані рукою іншого, ніж того, хто під ним підписаний, траплялось, що „хтось" при очевидній перевірці тих листів перемішував конверти, і люди діставали цілком чужі листи, але всі ті містерії не багато впливали, і листувальна кампанія поширювалась.

За листами пішли пакунки, що степенуються в ще швидшому темпі. Настала справжня пакункова психоза. І це цілком зрозуміло. Хто ж бо має таке закам'яніле серце, щоб не вислати фунта цукру, кілька фунтів солонини чи дещо з одягу, про які може тільки мріяти його батько, мати, брат чи сестра „там". Але як посилати? І тут прийшла „допомога", та ще й яка! В самім Ню Йорку створено вже з десяток фірм, які займаються такою пересилкою і які з кожним днем збільшують штаб своїх робітників, щоб виконувати всі замовлення. Людей зовсім не відстрашує той факт, що за замовлені для висилки в тих фірмах товари платити треба подвійну, а то й більшу ціну проти їхньої ринкової вартости, а в додатку оплачувати мито, яке дорівнює вартості вже вдвоє переплачених продуктів.

На ці справи ми вже не раз звертали увагу. Була ця справа і предметом розгляду на останніх загальних зборах Дирекційної Ради ЗУАДК, збоку якого пороблено теж відповідні заходи, щоб звернути на це увагу відповідним урядовим властям. Справа бо ще й в тому, що на адреси багатьох осіб, які вже вислали пакунки за залізну заслону, почали приходити з-поза залізної заслони всілякі приватні й урядові заклики вертатися „на родіну". Не всі люди звертають увагу на те, що в одному листі проситься про висилку бодай старих штанів чи старих черевиків, а в другому або й в тому самому заохочується: приїжджайте додому, тут добре живеться!

В останньому на ці справи звернула увагу вже й американська преса. „Пакункова кампанія — копальня золота для большевиків", — твердять американські газети, наводячи факти про те, як Москва інкасує в цій країні величезні суми грошей за ці пакунки. Виявляється також, що кожна фірма, яка посередничає у висилці цих пакунків, мусить мати на це дозвіл не тільки американського, але й совєтського уряду. Гроші, які побирається за ці пакунки та їх пересилку, складається в банках на совєтські конта. Тим часом, якби совєтський уряд справді хотів відкрити шлях для американської допомоги совєтському населенню, хоч би тільки погодитись на пересилку популярних пакунків КАРЕ, то для цієї допомоги не було б жадних обмежень. Але в тому то й річ, що не допомога підсовєтському населенню є ціллю пакункової кампанії, але в першу чергу матеріяльна і політична допомога совєтській диктатурі. Листами, закликами і кампанією совєтський уряд витягає тепер з Америки і американських громадян далеко грубші мільйони долярів, ніж їх зуміли вишантажувати китайські большевики від американських китайців погрозами вбивства і ліквідації їхніх рідних за бамбусовою заслоною.

Це ще далеко не всі факти, які можуть скриватись за теперішньою пакунковою заслоною, за яку — в інтересі своїх громадян і країни — повинні уважливіше заглянути відповідні власті.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

НІКСОНОВЕ РІШЕННЯ

Віце-президент Ніксон мусів думати багато довше, ніж президент Айзенгавер, поки рішився кандидувати поновно. Не можна цьому дивуватися: Айзенгаверові приходилось практично розв'язати тільки одну проблему — і то з самим собою — а саме, чи дозволить здоров'я. Лідер республіканської меншини в Палаті Репрезентантів Джо Мартін сказав, що республіканська Конвенція буде найнудніша з усіх досі, бо не буде ніякої боротьби за номінацію, коли знову кандидує Айк. При звороті в напрямку до демократів при виборах до Конґресу 1954 року, кожному ясно, що тільки особиста популярність Айзенгавера може (і майже мусить) запевнити республіканську перемогу в прийдешніх виборах на Президента.

Інакше з Ніксоном. Пому здоров'я — не проблема. А може й проблема, але настільки, наскільки віддзеркалює вона його молодість, а молодість — це одна з його „слабих" сторінок в кваліфікації на віце-президента в очах багатьох виборців, навіть з-поміж республіканців. Його головна трудність — це та особлива ситуація, яка витворилася цим разом біля особи віце-президента, власне, кандидата на нього. Ніколи досі в історії Америки позиція віце-президента не видавалась такою важливою, як тепер.

Віце-президент — це особливий твір американської Конституції. Батьки Конституції видумали і прийняли цю позицію без довгих дискусій. Але вже перший віце-президент, Джан Едемс, коли познайомився з практикою нової посади, сказав, що це — „найбільш незначний уряд, який могла видумати людина". Потім називали віце-президента „сплячим президентом", „п'ятим колесом в уряді", а з приходом автомобільної ери — „запасним колесом влади". І все це говорили не будь-хто, а самі носії уряду. Впродовж історії, на всіх 34 президентів тільки сім разів мусіли віце-президенти обіймати пост померлих президентів. Решта „дрімали в поготівлю на всякий випадок..." Але і з тих семи випадків у трьох причиною смерти було вбивство (Лінкольн, МекКінлі, Ґарфілд). Натомість Ф. Д. Рузвелт передав свій пост аж третьому віце-президентові після дванадцяти років урядування.

Взагалі, за традицією і здається, за задумом творців конституції, віце-президент належить радше до законодавчої влади як до — конкуренційної — виконної. Він навіть не входить з уряду в члени Президентового кабінету, а як і входить, то тільки на особливе запрошення Президента, і то віднедавна. А один віце-президент (Дейвс за Куліджа) взагалі відмовився брати участь в засіданні кабінету, вважаючи, що його місце не там, а в леґіслятурі. Труман завжди подавав своє звання як „леґіслятор", і таким він напевне був, коли ще був віце-президентом. Та навіть і в Конґресі роля віце-президента радше престижева, тобто сперта на його особистому авторитеті та впливах у партії, ніж на формальній функції Президента Сенату. Там він рішає тільки тоді, коли під час голосування сенаторські голоси розділяються порівну. А що це трапляється рідко, то може він справді „подрімати" неначе голова парляментарних — спокійних зборів, тим більше, що майже постійно заступає його „президент про темпоре". Один віце-президент таки дослівно проспав нагоду вирішити спір при рівності голосів. (Дейвс за Куліджа), бувши певний, що голосування випаде й так по його лінії. Сталося інакше, і поки його прикликали, важлива пропозиція уряду перепала. Але це все не значить, що пост віце-президента не важливий у практиці. В Конґресі він — найбільш впливова особа. І це теж не значить, що Президент у своїй екзекутивній роботі не потребує помічника-заступника. Вже віддавна думають над тим (м. ін. Гуверова комісія), як відтяжити Президента від менш важливих справ, які, одначе, за Конституцією вимагають його особистого рішення. Практично велику роботу роблять асистенти Президента — тепер особливо Шерман Едемс, що як кажуть, трясе Білим Домом, — але вони можуть тільки підготовляти матеріял Президентові, реферувати і дораджувати, але не рішати. Гуверова комісія пропонує змінити Конституцію так, щоб вибирати ще другого віце-президента, який мав би право рішати й підписувати менш важливі справи. Тільки ніхто не думає про те, що існуючий пост віце-президента можна б використати в цій потребі. Бо кожному ясно, що місце цього віце-президента радше в Конґресі, як біля Президента. Це й є особливою характеристикою американської системи.

Покійний сенатор Барклі, віце-президент за Трумана, був таким типовим представником цього уряду. Його популярність і авторитет майже не мали рівні серед обох партій і серед народу. Всі погоджуються, що був він одним з найбільш типових американських політиків, діячів та громадян, і одним з великих в американському народі цього століття. Але все життя своє був він леґіслятором, законодавцем, членом Конґресу, і в ньому одним з найбільших. Але роля його як віце-президента в вузькому й формальному значенні не була надто велика.

Ніксон, може більш як будь-котрий віце-президент досі, співпрацював з Президентом, хоч би виручаючи його в репрезентативних функціях, у подорожах по світі з політичною місією і т. д. Але, все таки, як досі уряд його не був надто важливим.

Звичайно ні під час передвиборчих партійницьких конвенцій, ні під час самих виборів позиція й особа віце-президента не грала особливої ролі. На конвенції його

(Закінчення на стор. 4-ій)

КАПІТАЛІСТИЧНІ КОМУНІСТИ В ІТАЛІЇ

Комуністична догма, згідно з якою „всі засоби, що ведуть до цілі, є добрі", допомагає комуністам уживати в практиці таких засобів, що їх вони в теорії поборюють і заперечують. Це стосується — в устроєво-політичній ділянці — демократії, якою вони користуються виключно на те, щоб, прийшовши завдяки її вольностям до влади, зараз же знищити її і всі її вольності. Це стосується також — у господарській ділянці — капіталізму, смертельним ворогом якого є вони в теорії, але найгіршими методами якого користуються для того, щоб збивати гроші. Клясичним зразком такої поведінки стала комуністична партія в Італії, найсильніша з усіх комуністичних організацій, що існують в некомуністичних державах. Бо хоч кількістю голосів, віддаваних на комуністичні виборчі списки, Франція стоїть на першому місці, проте кількістю зорганізованих членів, кількістю партійних пресових органів, суцільністю партійної організації та багатством партійної каси — Італія йде попереду.

Італійська комуністична партія нараховує коло двох мільйонів зареєстрованих членів із „партбілетом". Проте, членські внески становлять мінімальний відсоток величезних партійних прибутків. Партійна каса комуністів в Італії має щорічного прибутку понад 50,000,000 долярів. Вона черпає їх із власних підприємств, при чому окремий, найважливіший у головній кватирі партії фінансовий відділ керує підприємствами найрізнороднішого характеру і не цурається найнікчемніших способів, щоб тільки добувати з них гроші. Все те погане, що виплекала капіталістична система й що становить предмет найбільших атак збоку комуністів, як доказ шкідливости капіталістичної системи, знаходить застосування саме в господарській політиці комуністичної партії Італії, яка стала капіталістом найгіршого і найретроградніщого сорту. Отож, комуністична партія стягає із своїх членів не тільки партійний податок, але накладає ще й спеціяльний податок на всіх робітників у підприємствах, контрольованих комуністами, за право працювати в тих підприємствах. Адміністрація комуністичних підприємств постійно фальшує своє книговодство, ведучи одно для себе, а друге — для показу податковим властям. У торговельних зв'язках з некомуністичними чинниками комуністи ошукують, шантажують і підставляють посередників, стягаючи з контраґента і посередника окремі гроші для підсилювання партійної каси. Комуністи змагають до монопольного опанування різних ділянок виробництва і торгівлі, хоч самі поборюють капіталістичні монополі. Вони не цураються також брати субвенції від антикомуністичного уряду, використовуючи загальне законодавство щодо субвенціонування різних ділянок культури.

Вирішивши провадити власні підприємства, дохід з яких ішов би на партійно-політичні цілі, італійська комуністична партія шукає заробітків у всіх царинах господарського життя. І так, вона контролює коло 2,000 кооперативних сільсько-господарських фарм. Такі фарми, згідно з законом, не є заробітковими підприємствами, і тому користуються податковими полегшами. Комуністичні адміністратори таких хліборобських кооператив, маючи подвійні рахункові книжки, відкладають „набік" суми, які в загальному доходять до двох мільйонів долярів річно. Багато більші заробітки дає їм їх власний промисел і власна торгівля. Вони змонополізували в своїх руках торгівлю з усіми комуністичними країнами продаючи товари з власних фабрик, або примушуючи всі інші італійські фірми користуватись комуністичною експортово-торговельною компанією, як посередником. Коли якась італійська фірма, яка нав'язала безпосередній зв'язок із якоюсь комуністичною країною, не хоче мати за посередника комуністичну експортову аґенцію, знаючи, що це збільшить кошти експорту, то ця комуністична держава повідомляє італійського експортера, що умова буде анульована, якщо експортер не погодиться з такою то аґенцією в Італії. У практиці це значить, що треба платити італійській комуністичній партії 2½% від суми продажу, без уваги на проданий товар. Відомо, що найбільш бажаним для комуністичних країн товаром є товари стратегічного значення, на які Захід, за взаємним порозумінням, наклав ембарґо, чи — просто зброя. Італійські комуністи постачають такі товари і зброю італійського виробу двома шляхами: закуповуючи її на місці і перепачковуючи на широку скалю, або підставляючи фіктивних купців у західніх країнах, головно у Франції і Голляндії, звідки вже ті стратегічні товари, головно з електротехнічного італійського промислу, навантажуються на кораблі з безпосереднім призначенням до комуністичних портів. З такої „чесної" торгівлі італійська комуністична партія має річно коло 20.000.000 долярів зиску. Італійський уряд рішився був кілька років тому припинити цей масовий обман. Зладжено список контрольованих комуністами фірм і поставлено їх на чорний список із забороною видавати їм дозвіл на експорт-імпорт. Але ця спроба уряду не вдалася просто тому, що урядничий апарат в Італії занадто насичений комуністами і занадто розгалужене там підкупство. Уряд наробив комуністам своїм розпорядком трохи клопоту і трохи коштів, але на цьому й скінчилось.

Окремим джерелом доходу є інтереси, роблені з міськими громадами, в яких комуністи займають становища посадників, або опановують поважні місця в міських радах. Багато італійських міст мають свою власну податкову систему, стягаючи міські податки через відповідні аґенції. Комуністи, користуючись протекцією однопартійних посадників, організують такі місцеві „податкові уряди", які — очевидно — частину здертих із мешканців грошей ховають до партійної каси. Комуністична партія через власні бюра купна-продажу реальностей скуповує площі й доми і перепродує їх міським управам, що стоять під контролею комуністів, заробляючи на цьому для партійної каси. На цьому тлі ведеться спеціяльна спекуляція. Коли в якомусь місті влада не є в руках комуністів, то комуністи все одно купують доми і ґрунта і затримують їх у своїх руках, сподіваючись, що при найближчих чи трохи пізніших виборах таки виграють комуністи, і тоді гладко піде поплатна „трансакція". Коли ж якесь місто має власні підприємства на уділах, то комуністична партія тихцем викуповує уділи й опановує те підприємство, а потім шантажує місто і примушує платити партії відступне за право відкуплення частини уділів. А тому, що італійський закон вимагає підтримувати професійно-робітничий рух і такі культурні підприємства, як театри чи кіна, комуністи ведуть театри, продукують „культурні" фільми і зголошуються за державними преміями, як наймогутніша професійно-робітнича юнія...

Гроші потрібні комуністам на політично-пропаґандивну роботу, яка є грошово дефіцитна. Комуністи й субвенціоновані ними ліві соціялісти мають в Італії 13 щоденників (на всіх 98), 105 тижневиків, 35 двотижневиків, 37 місячників, 13 двомісячників і 50 неперіодичних видань. Всі вони дефіцитні, бо кількість читачів комуністичної літератури щораз меншає. Але хоч за останні два роки наклад центрального щоденника „Ль'Уніта" у Римі зменшився з 435,000 до 318,000, проте, „Ль'Уніта" будує саме тепер величезний будинок „Паляцо делля Стапма", де приміщатимуться й інші комуністичні видавництва. Коли ж друкарі чи інші робітники в комуністичних підприємствах домагаються збільшення платні і покращання умовин праці — їх безжалісно викидають. А коли уряд заборонив недавно стягати з платень робітників, що працюють в комуністичних видавництвах, по 25% на партійну касу, то комуністична адміністрація видавництв „вирівняла" собі „втрату", зменшивши кількість робітників і перекинувши на решту їхню роботу. Але в своїй пропаґанді комуністи є — очевидно! — єдиними оборонцями робітничої кляси...

М. Хом'як

Д-Р ІВАН НІМЧУК

(* 12 лютого 1891 — † 1 травня 1956)

У вівторок 1 травня 1956 року перестало битися серце ред. І. Німчука саме у хвилині, коли підготовлявся рано до виходу з хати — як щоденно — до Редакції „Українських Вістей" в Едмонтоні, де працював від 1949 р. Відійшов нагло і несподівано, залишаючи невимовний жаль у кожного, хто знав цього Праведника. Ще в неділю 29 квітня ц. р. ввечорі промовляв, як голова Осередку НТШ в Едмонтоні, з нагоди 100-их роковин з дня народження Івана Франка і 40-их роковин з дня його смерти, зорганізувавши прилюдні популярні доповіді в трьох організаціях: 15 квітня в УНО; 22 — в Народному Домі і попередньої неділі в залі ім. М. Грушевського. Почувався до останньої хвилини бадьорим і життєрадісним. Правда, три тижні тому, по доповіді у залі УНО, несподівано втратив зір лівого ока. Спеціяліст очних недуг ствердив тільки свою повну неспроможність допомогти чимнебудь, бо трісла малесенька жилка в лівому оці і в таких випадках втрата зору приходить автоматично і безповоротно. Цей випадок збентежив справді ред. І. Німчука, але він, здавалося, уже вернувся знову до рівноваги, не перериваючи ні на хвилину своєї праці в Редакції. Адже ж зір у лівому оці був ослаблений ще від 1943 року, коли то польська боївка напала несподівано на ред. І. Німчука у Львові і тоді тільки чудом нападений оминув смерти та повного каліцтва на ліве око завдяки дбайливій опіці наших лікарів у Львові. В тому то часі ред. І. Німчук помістив у „Краківських Вістях" цикл статтей про польське душехватство у Львові за останніх 50 років, ілюструючи їх статистичними даними з греко-католицьких парафій. Тоді то, як відомо, згинув у Львові: проф. Б. Ластовецький і помер нагло проф. М. Панчишин. Якщо іде про безпосередню причину смерти д-ра І. Німчука, то його лікар д-р М. Середа передбачував катастрофу кожної хвилини вже від першої серцевої атаки, що прийшла під час праці в Редакції два роки тому, хоч по двох, приблизно, тижнях лікування в лікарні ред. І. Німчук вернувся тоді знову до попереднього стану своєї працездатности. Проте для знайомих, зокрема приятелів ред. І. Німчука, неждана його смерть була немов громом з ясного неба і важко погодитись з думкою, що вже немає між нами Людини, яка — за словами поета — могла з рукою на серці сказати про себе: „ми чесно йшли, за нами нема неправди".

**

І. Німчук прийшов на світ у Джурині, пов. Чортків, в Україні, де й ходив до народної школи. Її докінчив у Бучачі, де теж почав свою науку в польській гімназії з тим, що згодом перейшов до Станиславова, де склав іспит зрілости в І. польській гімназії в 1911 р. Восени того ж року записався на дальші філософічні студії в університеті у Львові, де студіював аж до вибуху першої світової війни, а згодом уже по війні закінчив їх в університеті у Відні в роках 1922/23. Докторат філософії осягнув 4 лютого 1924 р. у проф. Іберсберґера (Історія Сходу Европи; загальну історію у проф. Пшібрама; слов'янську філологію у проф. кн. Трубецького).

У пресі став співробітничати вже в гімназії. Ще як учень VI і VII гімн. кляси став постійним кореспондентом часопису „Народне Слово" у Львові (1908-1910), що виходило тричі в тижні. Згодом, опинившись у Львові вже як студент університету, став постійним співробітником першого українського популярного тоді щоденника „Нове Слово", від осени 1912 до 1 серпня 1914 р., де помістив м. ін. цілий цикл статтей п. з. „Проч (тоді ще в Галичині не вживали прислівника „геть") з москвофільською проказою", в яких проаналізував тодішній стан галицького москвофільства в усіх верствах народу. Статті мали вийти окремою книжкою, але її появу припинив вибух першої світової війни.

(Закінчення на стор. 3-ій)

Нат. Савченко

ОДИН ВЕЛИКДЕНЬ ІЗ МОГО ДИТИНСТВА

(3)

Ось, двері церкви широко відчинені, немов Мати Божа відкрила свої ласкаві обійми, аби приняти вірних, що прийшли вшанувати Воскресення Її Божественного Сина. Здивовано оглядаюся: що це? Хто таємничий переобразив нашу церкву, нашу прекрасну церкву, витвір — шедевр італійського мистця-архітекта! Це рідка перла, що окрасила наше просте село. Бачу: тепер вже церква сяє вся в огнях численних свічок срібного паникадила, що високо висить посеред церкви. А ікони Божої Матері й Ісуса Христа! Вони не ті тепер, вони святочно урочисті й лагідні. Ісус Христос благословляє народ, а Мати Божа глядить так добротливо, ласкаво й радісно. Чудовий низький, як іконостас св. Софії в Києві, і наш дає можливість бачити вівтар. Він, іконостас, прозоро різьблений з чорного дерева, з всаженими в нього медальйонами святих, в золотих акантових рямах, а ввесь він підбитий малиновим шовком, просвічує червоним м'яким світлом із вівтаря. Царські двері також прозоро різьблені, але золотим виноградом і також із медалйонами, здається, евангелистів. Тепер царські двері відчинені, завіса червона, замість попередньої синьої — відсунута й видно весь вівтар. Ми стоїмо в куті високого просторого, загородженого підвищення, що перед іконостасом: церкву видно, як на долоні, вона вщерть набита людьми. Стає душно від людського духу, від маси горячих свічок перед іконами.

Радісно, урочисто несеться спів із хорів: „Христос Воскрес із мертвих"! та: „Ангел вопіяше, Благодатная, Чистая Діво, Радуйся"! Дивлюся на Матір Божу і мені здається, що лице Її дійсно сяє радістю. Оглядаюся на людей. Всі вони виглядають також радісно-урочисто, поважно. На обличч'ях якась ясність: „які всі люди гарні, добрі," — думаю. Всі убрані по святочному, у найкращу одіж. Спереду стоять чоловіки. Старші — в свитках, підперезані синіми або зеленими поясами, по козацькому. В руках — чорні смушкові шапки. За ними хлопці в синіх чумарках, багато з них мають на собі червоні пояси або смуґнасті, як веселка, різнокольорові. Шапки в них здебільша — сиві. Ще далі — бабинець: тут стоїть жіноцтво. Стоять у такому порядку: спереду старші жінки, а за ними молодиці й дівчата. Жінки в критих літніх синіх юпках, з короткими пелеринами, дехто в темно сивих, або й у білих габових. А ось і дівчата, цей маковий цвіт! Їх цілий квітник. Кожна вдягнула, що мала найкраще. Багато з них у плахтах, гарних корсетках, вив'язані шовковими червоними, зеленими чи синіми хустками або й „ящиковими" — по дівочому, з ріжками спереду. Хто в юпках, а хто в самих корсетках: хочуть показати свої гарно вишивані сорочки, з рукавами до „пухликів". Підсунуті вище лiктя рукави, як звичайно носять дівчата, пишно обрамляють молоді руки. А на ногах молодих чепорух вже не чоботи, а черевички, зашнуровані зроблені самими ж дівчатами з кольорового гаруса (червоного з синім, або зеленим) шнурівками, ще й із китичками на кінцях.

Духовенство все в білих парчових ризах... Часто дзвонять дзвони під час заутрені. Оось виходить священик в кінці Служби Божої й вітає присутніх: „Христос Воскрес!" — „Воістину Воскрес"! — гремить йому відповідь із уст народа. Так тричі. По закінченні Служби Божої ще виходить священик із хрестом у руках: люди цілують хрест, потім у руку священика, а він христосується з усіма присутніми в церкві. Обличчя у всіх якісь просвітлені й відчувається, що й у душах їх запанувало, нехай може й ненадовго, але тепер запанувало добро й благість.

Виходимо з церкви, а навколо неї вже жінки з пасками, ковбасами, крашанками, між ними запалені свічки. — Цілий урочистий святковий вінок оточує церкву: чекають на посвячення пасок.

На Великдень увесь день, малими перервами, дзвонять церковні дзвони. Здалека чуються дзвони й з сусідніх сіл. Вони різних голосів. Нам здається, що наші дзвони — найкращі! Три дні зряду правиться Служба Божа, а село святкує ввесь тиждень і стримується від тяжких робіт: невільно ні копати, ні рубати дров тощо.

Зараз по Службі Божій люди обідають, а потім ідуть у гостину до рідні або до знайомих. Обов'язково ж із крашанками й пасочками. — Хто ж із чоловіків лишається дома, сідають на колодки на вулицях, коло хатів, на гутірки з сусідами. Молодь висипає на вигони. Напроти нашої садиби, недалеко — гора, а на ній старе гробовище. Чую відтіля співи: „Весняночко, паняночко, де ти зимувала?! У світлиці, на полиці кужелечку пряла"... — Це цілий рій молоденьких дівчаток ведуть гагілки різні гри: в „Хрещика", „Короля", „Зайчика", „Ворона" тощо. Лопотять стрічки, дзвенить намисто, миготять у швидкому бігу постаті розбавлених дівчаток, немов метелики в різнокольорових спідничках. Мене непереможно тягне — вплестися в цей молодий веселий вихор...

На Великдень звичайно граються крашанками „навбитки'. Двоє стукають носками своїх крашанок: — чия розбилася, мусить той віддати свою крашанку вигравшому. „Е, ти з камінцем вибрала"! — чуються незадоволені голоси, або: „чого ти тримаєш усю крашанку в руці, тільки трішки виставила, ледве видно"... На всякі хитрощі пускаються, аби виграти: пробують зубами — цокають, чи міцна, вибирають також такі, в яких носок ніби камінцями всипаний, — це найтвердіша! Щасливий, чи щаслива, хто має таку. Закохані хлопці „піддаються" своїм милим: обертають крашанку іншим кінцем, ну звичайно: цок! і крашанка тріскає.

Дорослі дівчата та хлопці справляють ще „грища". — Хлопці наймають музики та приносять горілку, а дівчата — їстивне. Зберааються здебільша у бувшої „досвідченої матері" (це до якої ходили на досвітки в зимі). На грищах бавляться, танцюють. — Танці часом справляють і просто на вулиці — де ширше або на площі. Святами час біжить швидко. Ось уже й провідна, Хомина неділя, — поминення померших. Після Служби Бохої, панахид, виходять на „гробки". Там сідають і справляють поминки. Часом залишають на могилах крашанки, шматочки ковбаси тощо: „нехай душечки прийдуть уночі й з'їдять".

На горі проти нас, де так весело бавилися дівчата, також зібралися на старому гробовищі люди. Наша мати завжди посилає туди великий горщик локшини на молоці, крашанок, паски, ковбасу, горілки тощо.

Це вже в нашій родині традиція: давати на поблизьке гробовище на поминки, хоч там і ніхто з наших близьких не похований. Нехай, мовляв, люди помоляться й з'їдять за упокій душ і наших покійників.

Перевтомлені господині вже й раді, що Свята кінчаються, зате молодь — ні. А найбільше, здається, ми — школярі з нехіттю вертаємося до буденщини, до шкільної науки.

Кінець.

Стефанія Левченко

МАТИ БОЖА — ІКОНА ПЕТРА ХОЛОДНОГО СТАРШОГО

Отець Мирон, довголітній парох Х., мій батько, дуже дбайливо вдержував, відновлював і прикрашував мистецькими речами, церкви в своїй парафії. Жертвенність парафіян на церковні цілі була велика, а глибоке прив'язання до свого обряду та велике зрозуміння для мистецтва спонукали мого батька запросити відомих мистців до прикрашення церков. Своє знання і час присвятили на це такі мистці як: професор Паращукова з дочкою Лідою, професори Магалевський і Федів, Петро Холодний Старший, А. Павлось, Коверко, Іванюк, монахи Студити, Сестри Василіянки.

Старовинну дерев'яну церкву „в місті" розмальовував проф. Могалевський з помічниками Іванюком і Павлосем в полтавському стилі. Декоративні мотиви старовинних коврів Полтавщини, а то й цілі килими прикрашували стіни церкви. Стилізовані квіти, рослинні елементи, на ясному тлі, гармонізували з сусіднім орнаментом. В цій церкві був ручно різьблений, позолочений іконостас, зафундований королем Яном Собєським. Знищені часом, частини різьби іконостасу направляв Павлось, дорізьблюючи окремі частини, а допомагав йому мій брат Іван. Скульптура, мистецтво — це була одинока тема розмов Павлося. Деякі знищені частини образів цього самого іконостасу реставрував проф. Федів, а над відновлюванням образів працювала проф. Паращукова з дочкою, теперішньою п. Іванець. Довгими годинами похилені сиділи п. Паращукова і п. Ліда і тендітними прирядами видобували з-під грубої темної верстви первісний вигляд, свіжість барв, блиск образів. При відновлюванні образу Матері Божої з бічного престола виявлено під ним давніше намальований образ св. Миколая. Пані Паращукова змила новішу фарбу, і св. Миколай виявився дуже оригінальною іконою. Внизу на образі було представлено по одній стороні, як степом ідуть монахи, а по другій козаків, що пливуть на чайках. Сама п. Паращукова, бувша власниця мастностей в Криму, що в цьому часі жила скромно у Львові, працюючи в Національному Музеї, знала і бачила майже всі галерії образів Европи.

Друга велика, нова, мурована церква „на Стариках" мала цінний престіл, різьблений Коверком. З твердого, масивного дерева виступали грона винограду і символічні знаки, уживані в нашому обряді. За головним престолом, високо на стіні, в копулясто викінченій заглибині був мальований образ Матері Божої. Петро Холодний Старший малював його у візантійському стилі, а фундатором був мельник Василь Білик. Ікона ця була гордістю не тільки парафії, але викликала загальне заінтересування цілої околиці та принагідних гостей. Петро Холодний Старший зладив власноручно дуже докладний опис, що являє собою цей образ: в якому стилі він мальований, які фарби вжито, подав опис ангелів, їх значення та багато інших цінних вказівок, як треба розуміти його твір. Рукопис цей переховувався в канцелярії мого батька, і там я мала можливість його читати. На темно-голубому, невеликому, золотом перетиканому і золотом обрамованому килимі, в поширеній вглиб від глядача перспективі, стояла Мати Божа, а поза килимом по обох сторонах — два ангели. Висока, струнка, з дуже блідим лицем, особливо витонченими пальцями рук, стопами, з піднесеними долонями, одягнена у фіолетно-сірий одяг, дивилася прямо, кудись в незнане. Ясна з молочним відтінням спідня одежа, перев'язана поясом, спадала до самої землі. Вистаюча з-під одежі права стопа і заломання одежі на правому коліні створювали враження, що Мати Божа, ідучи кудись, задержалася на хвильку, щоб вислухати ангела. Невловимий вираз очей приневолював до пошани, і здавалося, що це стоїть в своїм масстаті княгиня, Цариця Небес. Враження це підсилювали ангели: високі, стрункі, русяві з мідним відблиском, смагляві. Ангел Михаїл, що стояв з лівого боку від глядача, тримав у лівій руці голубо-золотий щит, а в правій — довгий спис. Другий з правого боку ангел Гавриїл, з мечем при боці, стояв на одному коліні, з похиленою головою, тримаючи в руці лелії. Обидва ангели своїм одягом, золотими панцерями, зброєю і поставою пригадували княжих дружинників, готових до бою. Лице ангела з лівого боку було змальоване з лиця сина Петра Холодного Старшого, тоді ще молодого юнака, теперішнього мистця Петра Холодного Молодшого. Образ в цілості мальований темперою, на полотні, на ясному тлі, барви ясні, довкруги красм обрамований нешироким орнаментом.

Петро Холодний Старший жив тоді у Львові і мав клопоти з польською поліцією. Зі своїми шкіцами приїздив він і задержувався у нас три рази. Багато оповідав про свою працю, про картину „Ой у полі жито", а моєму наймешому братові Юркові нарисував олівцем в пам'ятнику „Донського козака" величиною $3\frac{1}{2}$ цалі. Перебуваючи у нас, часто ходив в поле і пересиджував годинами на східцях старої каплички. Образ — під назвою „Капличка" намальований у фіолетно-сірому кольориті, осінньою порою; коло каплички дві акації без листя, на сірому небі чорні плями ворон. Його подарував мистець моєму батькові „на пам'ятку". Під час другої світової війни большевики бомбами знищили муровану церкву, при чому розбито головну і бічну бані. Не встигли монахи Студити докінчити малювання церкви в барвах, що пасували б до ікони Матері Божої. І так недокінчена їх праця, розбита церква, а за головним престолом ненарушений образ покійного великого мистця, який я бачила востаннє у липні 1944 року — живуть в моїй пам'яті по сьогодні.

В обидвох церквах і присілку Бабичі були майстерної роботи, вишивані хрестиками фелони з робітні Сестер Василіянок у Львові. Всі згадані вище речі коштували сотки й тисячі польських злотих. Я все дивувалася, як парафіяни, обтяжені непропорційними до цін сільськогосподарських продуктів податками, радо оплачували такі коштовні речі. Як мій батько, мавши таку численну родину, в старшому віці, без сотрудника, давав раду такій великій парафії (п'ять присілків), знав на ім'я кожну людину. Звідки брав він силу все це організувати, вдержувати в ладі і мав час видавати свою книжку, проповіді, під заголовком „Хліб життя", не забуваючи щоденно приносити до церкви, на престіл до Служби Божої китицю свіжих квітів, власноручно виплеканих у невеличкому квітнику.

УКРАЇНСЬКА ВИСТАВКА В МАДРІДІ

Про враження з Виставки Українського Друкованого Слова (книжка й преса, репродукції з мистецтва, включно до святочних і пам'ятквих листівок та поштових марок) нам доведеться говорити не тільки тому, що згадана виставка є „нашою дитиною", а також тому, що вона жила в нашій уяві повних десять місяців, ми її послідовно реалізували, не дивлячись на різнородні, навіть дуже тяжкі перешкоди, аж до моменту розложення всіх експонатів у двох просторих залях Національної Бібліотеки в еспанській столиці.

Все таки відважимося сказати, що задум і зреалізування виставки вдалі, на відвідувачів робить вона тільки миле, але й глибоке **в р а ж е н н я**, яке вони закінчують глибоким подивом і повним респектом до нашої культурної праці. Дуже часто їх подив переходить у незрозуміння: як люди, що вийшли з батьківщини „голі, босі й голодні", що перейшли тяжкий шлях злиденного життя, повного небезпеки, не забувають продовжати своє традиційно-культурне життя. Ніхто не може зрозуміти, як ми могли за короткий час десяти років (1945-1955) здобутися на такі великі зусилля й подбати про книжку й пресу для себе й своїх дітей. Це признання приходилось чути не тільки від приятелів і людей, що перший раз зустрінулися з нами на виставці, а це саме потвердили навіть наші вороги й різнонаціональні москвофіли. Виставку відвідують також різнородні чужинці-туристи.

Всі признають нам, що виставка дуже жива-різнородна. Мертвоту книжки й преси оживляють мистецькі репродукції, що естетично прикрашують стіни заль. У першій залі, на покутній стіні, на наших килимах висять тризуб (посередині), св. Ольга, Мати Божа Жировицька, св. Володимир Великий, а під ними — в'їзд Хмельницького до Києва (права сторона), Митрополит Липківський, Шевченко і Франко (ліва сторона). Обабіч дверей до другої кімнати два наші прапори.

В першій кімнаті — вітрини з пресою, мистецькими виданнями, дитячими, юнацькими, календарями і філятелістичний відділ. При входових дверях на виставку дві мапи України в англійській та еспанській мовах. Цю кімнату прикрашують 15 портретів видання „Мети". Посередині цієї просторої залі є т. зв. президіяльний стіл-вітрина на якому лежить Острозька Біблія (власність Національної Бібліотеки), монографія „Катедра св. Софії в Києві" проф. Повстенка, „Авляс України й сумежних країв" проф. Кубійовича і „Метода церковного співу" чи гласопісець, який зладив і видав друком у Римі в 1884 році еспанський музика Хуан де Кастро (на основі гласопісця проф. Дольницького, коштом підписувачів, яких очолив еспанський король Альфонс XII.) Книги лежать на наших вишивках. Стіл цей прикрашують 8 штук прекрасних гуцульських писанок, зроблених з дерева. В цій кімнаті дві вітрини з чужомовними виданнями.

В другій залі вітрини з книжками, відділи історії, літератури й мови, інших наукових книжок, літературні твори, окремо: поезія, проза, драма, перекладна література, гумористична, пригодницька, літургічні книжки й релігійно-виховна література, педагогічна і шкільні підручники. На стінах висять, поклеєні серіями, листівки, репродукції образів, різних портретів, гербів та зразки нашої народної ноші тощо. В цій кімнаті висить 30 чудових фотографій нашого церковного будівництва й мистецтва зі Східньої і Західньої України (більшість з них це зруйновані церкви Києва). Кожний більший експонат має пояснення в еспанській мові, кожна книжка й назва преси також мають бібліографічне пояснення, інформуючи відвідувача самі про себе.

Відвідувачів, **в р а х о в у ю ч и** факт, що в нас немає грошей на спеціяльну пропаганду (навіть не маємо звичайних оповісток), а еспанська преса була зайнята своєю власною пропагандою, маємо таки багато (щоденно відвідує виставку 100-200 людей). Сподіємося, що число відвідувачів побільшиться, бо еспанська преса має надрукувати цілий ряд репортажів з виставки. В кожному разі Дирекція Національної Бібліотеки просила продовжити виставку до кінця місяця квітня.

З нагоди виставки надруковано каталог. Фірмує його Національна Бібліотека, видана Генеральна Дирекція Архівів і Бібліотек при Міністерстві Освіти. Назва каталогу звучить: „Виставка Українського Друкованого Слова на чужині 1945-1955. Каталог, зредаґував д-р Дмитро Бучинський. Мадрид 1956". Це книжка розміром 19,5 х 13 цм, на доброму папері 205 (3) сторінки друку, прикрашена фотокопією зі „Слова о полку Ігоревім" (видання „К и є в а" Филаделфія 1951) сторінкою „Плачу Ярославни", з перекладом тексту на еспанську мову. П'ята сторінка каталогу говорить: „Виставка Українського Друкованого Слова на чужині в роках 1945-1955, інавгурована в залях Національної Бібліотеки в Мадриді, під Патронатом Генеральної Дирекції Архівів і Бібліотек, зреалізована Представництвом на Еспанію Української Вільної Академії Наук за моральною і матеріяльною допомогою українців, що живуть у всіх країнах вільного світу". Сьома сторінка говорить: „Почесний Комітет: Їх Екселенція Архиєпископ д-р Іван Бучко, Архипастир Українських Скитальців; Генеральна Дирекція Архівів і Бібліотек в Еспанії; Українська Вільна Академія Наук в Ню Йорку, ЗДА; Наукове Т-во ім. Шевченка в Сарселі, Франція; У к р а ї н с ь к и й Вільний Університет в Мюнхені, Німеччина".

Наступні сторінки дають бібліографічні відомості про книжкові видання такого характеру: Ім'я й прізвище автора, назва твору в українському оригіналі (транскрибована по-еспанськи), назва твору в еспанському перекладі, місце видання, видавець, рік видання, сторін, ілюстрована, коли книжка має ілюстрації. Каталог охоплює приблизно 1200 назв, а на виставці усіх книжок і брошурок є 1307 назв.

Про клопоти не доведеться згадувати, бо вони вже за нами.

Мав я великі труднощі навіть з транскрипцією імен, прізвищ та назв еспанською мовою, бо ця справа в нас досі науково не розв'язана, при чому моє бажання було задержати нашу звучню. Правда, що часто наше кінцеве „й" заперечує еспанське „х" і противно, але бачу, що еспанці читають його не зле. Треба признати, що каталог надрукований дуже старанно, коли взяти під розвагу мовні труднощі друкарів. Перша коректа була страшна, друга цілком задовільна. Не обійшлося, одначе, без кількох прикрих помилок. Найбільшими вважаю ті, що вкралися вже при „ламанні" сторінок. Не знаю, яким способом друкарі додумалися додати авторів до безавторних книжок. Пішли вони в своїй дбайливості так далеко, що автором „Шематизму духовенства Української Католицької Церкви в Німеччині", виданого в 1947 р., зробили Святішого Отця Папу Пія XII. Видно, що вони, в деяких випадках (таких випадків є 11), до безавторної книжки додавали автора попередньої книжки каталогу. Помилки ці для мене дуже прикрі, їх не було ані в оригіналі, ані в другій коректі, появились уже в готовому каталозі і справити їх не було ніякої можливости.

Враховуючи ці помилки (є декілька іншого характеру, все-таки треба сказати, що цей каталог є першою великою бібліографією в еспанській мові. Наклад його 1600 примірників. Тільки частина його призначена для відвідувачів, а більшість Національна Бібліотека розсилає бібліотекам і науковим інституціям у цілому світі. Для нас відступають 100 примірників, які розсилаємо нашим науковим інституціям, видавцям і деяким приватним особам, що допомогли нам зреалізувати виставку.

Моїм гарячим бажанням було б сердечно подякувати усім людям доброї волі, що так щиро допомагали мені матеріялами, жертвою гроша, моральною піддержкою, але не маю можливости зложити довгий список імен, бо треба багато місця, щоб його надрукувати. Хай вільно мені буде зложити сердечну подяку всім моїм Дорогим Землякам і нашим еспанським Приятелям, а зокрема Дирекції Національної Бібліотеки в Достойних особах Директора Цезарія Ґойкоєчеа і Секретаря Хосе Ібаньєза, Дирекції Архівів і Бібліотек, що не тільки допомогли мені морально, а також матеріяльно, відступаючи на нашу виставку даром залі і покриваючи високі кошти друку каталогу.

Д-р Дмитро Бучинський

Д-Р ІВАН НІМЧУК

(Закінчення зі стор. 2-ої)

З вибухом війни опинився на сербському фронті, де був поранений. Видужавши, став працювати у Відні в видаваному для полонених з царської армії тижневику „Недѣля" (від липня 1916 р. до 1 листапада 1918 р.) співробітничаючи одночасно у „Віснику Союзу Визволення України", де містив щотижня огляд воєнних і політичних подій. В 1918 р., редаґував часопис „Відродження України", що виходив у Відні тричі тижнево. За часів української державности надсилав статті-кореспонденції з Відня до української преси в Києві, куди теж виїхав з делеґацією Зах. України на проголошення акту соборности — 22 січня 1919 р. Вернувшись з нарад Трудового Конґресу, працював в Українському Пресовому Бюрі у Відні і був одночасно кореспондентом Української Телеграфної Аґенції (УТА). У Відні працював теж при київських видавництвах шкільних книжок для України („Українська Школа", „Вернигора", „Дзвін"), які друкували шкільні підручники здебільша у Відні і в Німеччині.

По упадку української державности редаґував орган уряду ЗУНР „Український Прапор" в роках 1921-22 та був постійним кореспондентом „Канадійського Українця" і „Канадійського Фармера" в роках 1923-24. Крім того зредаґував у Відні три числа журналу „Визволення", п'ять чисел студентського журналу „Молоде Життя" і започаткував до спілки з д-ром Іваном Турином видавництво місячника „Український Філятеліст", що виходив постійно від січня 1925 р. до вересня 1939 р. (декілька чисел вийшло ще в 1940 р.).

Вліті 1925 р. вернувся до Львова, скориставши з амнестії Польщі, і від осени того ж року став членом редакції українського щоденника „Діло", в якому працював аж до приходу большевиків 22 вересня 1939 р. до Львова, з того 4 останні роки як головний редактор з ред. І. Кедриним-Рудницьким (колеґія). Крім того поміщував статті в журналах „Стара Україна", „Українське Мистецтво", „Світ" та інші, як теж у календарях „Просвіти", „Червоної Калини" (виданому в Перемишлі під ред. М. Струтинського) та в різних альманахах і збірниках. Поміщував теж статті в календарях, видаваних в Канаді та в З'єдинених Державах.

Вже 26 вересня 1939 р. ред. І. Німчук став большевицьким в'язнем і по одномісячному побуті у Львові перевезли його, разом з през. К. Левицьким та іншими українськими політичними діячами, до Москви, де просидів у Луб'янці 19 місяців. Свій побут у большевицькій в'язниці описав ред. І. Німчук у своїх спогадах п. з. „595 днів совєтським в'язнем", що появились друком окремою книжкою накладом „Світла" в Торонті 1950 р. Напередодні німецько-большевицької війни ред. І. Німчука звільнило НКВД з Луб'янки 13 травня 1941 р. і відослало його до Львова так само як і през. К. Левицького, щоб приєднати прихильність прилюдної опінії українського громадянства Західньої України, зокрема Львова. Просто чудом удалось йому врятуватися під час масакри в'язнів у Львові по вибуху війни 22 червня 1941 року, скриваючись по знайомих.

За німецької окупації (1941-44) співробітничав спершу в українському щоденнику „Українські Щоденні Вісті" у Львові, пізніше став кореспондентом українського щоденника „Краківські Вісті", а від січня 1942 р. вів редакцію львівського відділу того часопису. Одночасно був головним редактором літературно-мистецького журналу „Наші Дні". З переїздом Українського В-ва до Відня восени 1944 р. зредаґував календар „Українського В-ва" на 1945 р., що був уже навіть складений, але не появився друком, бо бомба знищила весь склад.

Від вересня 1945 р. аж до вересня 1948 р. працював як редактор урядового Вістника Апостольської Візитатури в Мюнхені-Пазінґу, щомісячних проповідей для священиків та всіх інших видань Апостольської **В і з и т атури**. Крім того був головним редактором тижневика „Християнський Шлях" (Карльсфельд-Міттенвальд, 1946-47), та 6 томів бібліотеки „Християнського Шляху".

Переїхавши до Канади восени 1948 р. став працювати згодом у Редакції „Українські Вісті" в Едмонтоні, оголосивши друком спогади про свій побут у Луб'янці, спогади про працю в щоденнику „Нове Слово" та книжечку „Українці в Британській Колюмбії" з статистичними даними, яка матиме таку ж вартість, як нині має його книжечка „За Сяном" („З поїздки по лежайському деканаті, Львів 1932 р.") для кожного дослідника польсько-українських взаємин на Посянні. При цій нагоді слід згадати, що окремо були друковані такі праці д-ра І. Німчука:

1) Українська Військова Організація у Відні в днях перевороту. В-во „Українського Прапору", Відень 1922.

2) Пілсудський і пілсудчики. Дещо про боєву організацію ППС. В-во „У. Прапору".

3) Українська політична еміґрація. Відень 1923.

4) Культ поляглих. Видання Т-ва Охорони Воєнних Могил. Львів 1928 р.

5) Українці і відсіч Відня 1683 р. В 250-ліття великої історичної події. Львів 1933 р.

6) Юрій Франц Кульчицький і його подвиг. В 250-ліття пам'ятної події, Львів 1933 року.

Готова до друку праця п. з. „Українські пам'ятники і традиції у Відні" так і не появилась, на жаль, друком, за винятком окремих розділів друкованих у „Ділі", „Старій Україні", „Українському Мистецтві", „Світі" та інших журналах і збірниках. Повніший список друкованих праць д-ра І. Німчука поміщений у його згаданих спогадах „595 днів совєтським в'язнем".

Крім того свої праці містив в таких збірниках, як альманах віденської „Січі" в її 60-ліття, альманах з приводу ювілею української гімназії в Яворові, календарях „Червоної Калини", збірник з приводу відкриття мурів кам'яної церкви в Галичі (В-во „Просвіта" у Львові), календар-альманах Українського Народного Союзу в Джерзі Сіти на 1949 р., календар „Української Родини" на 1950 р. та багато інших, що їх покищо годі устійнити.

Вкінці слід згадати, що попри свою працю в редакціях, зредаґував понад 100 різних книжок (понад 30 томиків бібліотеки Українського Прапору у Відні; спомини Є. Олесницького — 2 томи, спомини М. Галущинського, „Талергоф" і „Ґмінд" Маковського — 2 томи, що появились заходом Видавничої Спілки „Діло", один том о. Пристая, збірник про мистця О. Мишугу п. з. „Мистець і людина", Львів 1938 р., проповіді о. Т. Лежогубського (5 томів), 3 книжки д-ра Ст. Барана та інші. До кінця життя д-р І. Німчук в різних періодах і з різних країн перебування, надсилав свої статті до „Свободи".

***

Вістку про смерть ред. І. Німчука подала радіовисильня в Едмонтоні. Похорони відбулися в суботу 5 травня 1956 р. в Едмонтоні. В. П. П!

ВИХОДИТЬ ВЕЛИКА КНИЖКА ПРО СИМОНА ПЕТЛЮРУ

Центральний Комітет для вшануванні пам'яти Симона Петлюри, який існує в ЗДА під головуванням ген. О. Загродського, давно вже рішив вшанувати Покійного Головного Отамана передусім виданням книжки, яка найкраще й найавторитетніше говорила б про нього: його власні статті, листи й документи. Ця книжка буде першою збіркою писань, першоджерельним матеріялом для пізнання шляху Симона Петлюри: як підпільника-революціонера, організатора українського війська і голови держави. Книжку поділено на три частини, з трьома періодами життя С. Петлюри: дореволюційний період, роки 1917-21 і на еміґрації. У тій книжці, що саме тепер друкується в друкарні „Свободи", зібрано статті з різних часописів і журналів, накази, листи, телеграми, і відозви-меморандуми, — найбільш характеристичні для політичної діяльности і духового обличчя їх Автора. Частина листів, поміщених у тому збірнику, появиться вперше друком. Книжка матиме 400 сторінок друку і міститиме портрет Симона Петлюри та фотокопії його листів. Ця книжка, що матиме документальний і пам'ятково історичний характер, появиться у зв'язку з 30-тою річницею трагічної смерти Симона Петлюри. Вона коштуватиме у продажі $6, але в передплаті $5, при чому передплату **п р и й м а є** д-р Кость Паньківський, c/o Ukrainian Financial Committee, P. O. Box 95 Cooper Sta., N. Y. 3, N. Y. Серед тих книжкових появ, що досі збагатили духовий дорібок українців поза рідними землями, ця нова велика книжка буде безумовно одною з найкращих, бо не тільки доказуватиме пієтизм американських українців до одного з найзаслуженіших творців Української Народної Республіки та її першого Голови, але й даватиме в руки читачів прецікавий зміст, актуальний своїм тоном і своєю проблематикою також і нині, в 30 років після смерти того великого Автора.

Голос Читача

ДО СТАТТІ „ДІЛО ЯСНЕ"...

У „Свободі" з 25 квітня видрукована стаття п. В. С-ко „Діло ясне"... з приводу обвинувачення Сталіна журналом „Лайф" в конфіденційній, аґентурній роботі Сталіна в царській „охранці". В статті п. В. С-ко є такий уступ:

... „В автентичність цього листа (видрукованого в „Лайфі" — — Т. С.), як виходить, не зовсім повірили експерти, деякі застереження проти нього висловлено і в російській пресі (на листі немає урядової печатки і назви міста, звідки його вислано; не подано аґентурної клички Сталіна" ...) і т. д.

Справа в тому, що листування між двома відділами жандармерії належало до так званої „внутрівєдомственной переписки", а при такому листуванні урядова печатка ніколи не прикладалася. Це можуть підтвердити ті із старших наших громадян, які ще не забули бюрократичного апарату царських установ. Отже відсутність печатки на фотокопії документу в „Лайфі" не доконче заперечує автентичність цього документу.

Т. Сидоренко.

Вилимантик, Конн.

● „Центр ім. Пія XII для кращого світу" — так називається нова установа, покликана до життя Італійською Католицькою Акцією для діяння головно серед робітників і тих кол, серед яких найлегше приймається комуністична аґітація. Засновники цієї установи закупили дім, в якому почав працювати плянувальний штаб. Виконування плянів цього штабу буде передане місіонарам, промовцям, часописам і т. д. Ця акція буде звернена передусім на поборювання комунізму, але, в ширшому аспекті, на „покращання людини".

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

НІКСОНОВЕ РІШЕННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

особою можна було заспокоювати певні внутрішньопартійні амбіції, наприклад, можна було дати цю позицію представникові „молодої ґенерації" в партії, або представникові важливої реґіональної групи — як тактично-гонорове признання в таку чи іншу сторону. Так у 1952 році республіканці задовольняли своїх „молодих" Ніксоном, а демократи „пацифікували" своїх південних ребелів Спаркманом. Усе без риску . . .

І ось цим разом особа віце-президента мусить стати в осередку виборчої кампанії — всередині партії і назовні. Бо кожному ясно, що коли Айзенгавер, після серцевої недуги, рішився кандидувати поновно, то існує більша як будь-коли можливість, щоб віце-президент став і Президентом. Ніксон має своїх традиційних ворогів, про яких вже й не згадують: це ті, які ненавидять його за викриття афери Алджера Гісса і за наслідки цього викриття. Він має противників і в своїй партії, але вони не були б небезпечні в нормальних обставинах: тепер же партія мусить думати про якнайлагіднішого кандидата, а при тому можлива перспектива стати Президентом мусить збудити і особисті амбіції в тих, які не дуже рвалися б до місця віце-президента. Одним словом, недавня недуга Президента дуже ускладнила ситуацію Ніксонові. Проблема ця дуже делікатна й дискретна. Вона делікатна, передусім, з чисто людського становища. Адже ніяково голосно говорити в присутності людини, яка перейшла небезпечну недугу серця, а тепер вірить у своє видужання, про можливість катастрофи. Власна партія Президента, яка прийняла радісно його кандидатуру і запевняє виборців, що кандидат повністю здібний, не може робити всередині самої себе такі потягнення, які вказували б на те, що сама партія не є певна тієї здібности.

Та Ніксон знає, що це все ще малі труднощі в порівнянні з тими, які зустріне він збоку демократів. Він знає добре, що демократи вагаються атакувати безпосередньо особу Айзенгавера, який втішається великою популярністю в народі, і що вони вже здавна рішились вести головну атаку проти нього. Мав він уже докази цього в попередніх виборах і нові докази на початку цієї виборчої кампанії. Це будуть передусім атаки особисті, проти його характеру, фінансових потягнень, його політичної діяльности і т. д. А до того всього долучиться ще проблема можливої Айзенгаверової нездібности. Виходить, що людська делікатність супроти ще недавно хворої людини не заважить на виборчій кампанії. Зрештою, не можна сумніватись, що Айзенгавер, коли рішився кандидувати, мусів рахуватися з тим, що проблема його евентуальної нездібности стане виборчим атутом. Очевидно, були вже ластівки такої кампанії. А'тепер, після рішення Ніксона кандидувати на одному „тікеті" з Айзенгавером, національний чермен Демократичної партії, Поль М. Ботлер, виявив ясно, в чому вона полягатиме. Він каже, що тепер, після хвороби Президента, нарід, голосуючи за Ніксона як за віце-президента, рискує, що він стане Президентом. Тому, — каже Ботлер, — нарід, здаючи собі з цього справу, не голосуватиме за республіканських кандидатів, отже виграє демократичний кандидат. Очевидно, демократична партія постарається пропаґандою, щоб нарід справді „здавав собі справу" з ситуації. І треба думати, що цей арґумент в руках демократів доволі сильний. Але й демократи не можуть, навіть у виборчій гарячці, перейти занадто межі дискреції й такту в цій делікатній справі. Вони будуть напевно атакувати й бити Ніксона куди попало. А тому, що Президент заповів, що його участь в виборчій кампанії буде дуже мінімальна (і особисто він її й не дуже потребує) — на віце-президента Ніксона силою факту впаде тягар боротьби. Всі познаки вказують на те, що боротьба буде гостра й важка.

● **Генерал Мексвелл Д. Тейлор**, славний командант 8-ої армії в Кореї, вояк-дипломат, поліглот, тепер шеф штабу армії, себто командувач наземних військ ЗДА, об'їздить союзницькі країни, щоб познайомитись з їх збройними силами та державними і військовими керівниками. Він уже відвідав Еспанію і прибув до Норвеґії.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в дому культурної людини.

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що 4-го квітня 1956 р., помер у Польщі наш Дорогий Шваґер

Д-р ТЕОДОСІЙ ВОЄВІДКА

Вічна Йому Пам'ять!

Стефанія і о. Йосип ЧАЙКОВСЬКІ

В третю річницю смерти

бл. п. проф. ВАСИЛЯ РАТИЧА

відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА і ПАНАХИДА

в суботу, 12-го травня 1956 о годині 9-ій рано в Укр. Католицькій Парох. Церкві Ню-Брунсвік, Н. Дж., на яку запрошують Рідних, Приятелів і Знайомих

ДРУЖИНА з СИНАМИ

Дійшла до нас сумна вістка з Батьківщини, що наш Найдорожчий Вуйко

бл. п. о. пралат АЛЕКСАНДЕР РУСИН

довголітній парох міста Коломиї, організатор і провідник українських політично-суспільних, культурних та харитативних організацій міста Коломиї, упокоївся в Бозі в жовтні 1955 року в Коломиї на 85 році свого трудолюбивого життя.

Зеновія з Майковських ЛЕВИЦЬКА, Шикаґо.
Аліна з Левицьких ГАМЕРСЬКА, Ню Йорк.
Дарія і Петро МЕГИКИ, Филаделфія.
Роман і Євгенія, ЛЕВИЦЬКІ, Н. И.

ВСЯЧИНА

МУЗЕЙНІ ПЕРА ВРЯТУВАЛИ „ОБЛИЧЧЯ" З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВ!

30 років стояла в пивниці Природничого Музею в Ню Йорку скриня з золотисто-білими перами великого „райського птаха", і адміністрація музею не знала, що з ними робити, поки прийшла надзвичайна нагода позбутися їх з великою користю для престижу З'єдинених Держав: подарувати закордонному монархові на його коронацію! На середу 2 квітня ц. р. призначено було коронацію 36-річного короля Непалю, маленької країни серед височенних гімалайських гір, який зветься Магендра Бір Вікрам Шах Дава. Американський амбасадор в Індії, до засягу якого належить також Непаль, був у великому клопоті, бо з Вашинґтону наспів для нового короля єдиний дарунок — портрет президента Айзенгавера з особистим підписом. Амбасадор побоювався, що це буде малозначний дарунок у порівнянні з тими, що їх пришлють інші держави, особливо Совєти. Якраз тоді в Індії перебував директор нюйоркського музею, Джілліяр, який у розмові на цю тему з амбасадором пригадав собі чудові пера рідкого птаха, якраз ті, що їх королі і високі достойники Непалю носили на капелюхах при урочистих нагодах, згідно з прастарим звичаєм. Тому, що від 1924 року торгівля цими перами заборонена, щоб охоронити рештки тих птахів, які живуть на Новій Ґвінеї, — пера на капелюхах непальських достойників постаріли й вилиняли. Почалися розмови через радіо-телефон між столицею Індії Делі та Ню Йорком і Вашинґтоном, і у висліді король Магендра, королева і всі міністри пишалися новими перами, а слава З'єдинених Держав не потерпіла в очах мешканців Непалю!

ҐРЕЙС КЕЛЛІ — КАНДИДАТКА НА ПРЕЗИДЕНТА

Часописи повідомляють, що лише не повних 10 відсотків брали участь в правиборах в стейті Массачусетс, але й ці виборці не всі поважно ставилися до своєї ролі: вони голосували за Айзенгавера, Стівенсона, Кіфовера, конґресмена МекКормека, а деякі навіть за... Ґрейс Келлі, яка тепер є княжною Ґрацією Патрицією Монако.

● **Гю Ґейтскелл**, голова англійської соціялістичної Партії Праці, прибуде в квітні ц. р. до З'єдинених Держав. Формально — він запрошений виголосити промову на з'їзді міжнародної юнії робітників жіночого текстильного промислу в Атлантік Ситі 17-го травня ц. р., але фактично, у своєму новому характері лідера названої партії і офіційної позиції в парляменті, складе відвідини різним державним і політичним діячам ЗДА. Ґейтскелл — пишуть часописи — матиме в ЗДА добру атмосферу, бо він мав відвагу наразитися на гнів Хрущова, сказавши йому правду про переслідування соціялістів поза залізною заслоною.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ! КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВИНҐС!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Збори Б-ва Василія Відд. 168 відбудуться в п'ятницю, 11-го травня, о год. 7-ій веч., в У. Н. Домі 760 State St., а це тому, що 6-го травня припадають наші Великодні Свята. Проситься членів прийти і поплатити свої вкладки, щоб не наражуватися на суспенду. — Г. Геба, предс.; С. Космина, кас.; Г. Бабин, скр.

ДІТРОЙТ, МИШ. — Т-во Запорозька Січ Відд. 75 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. травня, о год. 1-ій попол., в У. Н. Домі 4655 Мартін. Проситься усіх членів вирівняти свої залеглі вкладки. — В. Зубар, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. — Відд. 292 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го травня, о год. 1:30 попол., в У. Н. Домі при Мішіґан і Мартин вул. Проситься членство про численну участь в цих зборах, на яких будуть важні справи до полагодження. — Д. Дубрівний, рек. секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 349 відбудуться в неділю, 13-го травня, о год. -ій попол., в домі Лісного. — І. Шеґера, предс.; В. Ясиновський, кас.; М. Лісний, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — В-во св. Юрія Відд. 379 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го травня в Союзовій залі при 843 N. Western Ave., о годині 12:30 вполудне. Проситься членів прийти на час і виповнити свої залеглости. Суспендовані члени якщо заплатять свій довг, будуть прийняті наново. — Й. Дичка, пр.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Місячні збори Відд. 161 св. Василія відбудуться в суботу, 12-го травня, о 7-ій год. в залі при 600 Glenwood Ave. Присутність всіх членів обов'язкова. — К. Кудрік, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Збори С-ва Рож. Пр. Богородиці Відд. 36 повідомляє своїх членкинь, що збори відбудуться в суботу, 12-го травня, о год. 5:30 точно, в церковній залі під ч. 305 Гудсон Евеню. Просимо прийти на означений час. — Е. Ґеруля, предс.; М. Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 367 відбудуться в неділю, 13-го травня, у церковній залі, о год. 1:30 попол. Просимо прийти, контрольна комісія здасть звіт з діяльности за перших 3 місяців. Статутова комісія здасть зміни і поправки до статуту. Просим вирівняти свої довги. Кожний член обов'язаний приєднати нових членів до Т-ва і УНСоюзу. — К. Манківський, предс.; П. Дзюба, кас.; В. Попович, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Відд. 334 ім. І. Франка відбудуться в неділю, 13-го травня, о год. 1-ій попол., в У. Н. Домі, кімната 22 на першім поверсі. Проситься всіх членів прийти і старатись привести нових членів. — Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, скр.-кас.; Г. Демкович, заст. предс. і рек. секр.

КЕМПБЕЛ, О. — Т-во „Сокіл" Відд. 218 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го травня, о годині 2-ій попол., в Н. Домі 165 Gordon Ave. Проситься всіх членів прийти та покінчити вже раз ті справи, які не можна було покінчити в протягу чотирьох місяців. Напоминається тих, що остають позаду зі своїми членськими вкладками, щоб вирівняли в противнім разі будуть суспендовані. — М. Ткачишин, предс.; М. Стахура, секр.

Оборн, Н. Й.

ПАМ'ЯТІ ЗАСЛУЖЕНОГО ГРОМАДЯНИНА

8-го квітня 1956 р. відійшов від нас на вічний спочинок Касієр Відділу Українського Конґресового Комітету Америки,

бл. п. Михайло КУРИЙ, старший.

В ньому втратив наш Відділ не тільки свого основника й касієра, але й зразкового Члена УККА.

Покійний був Рекордовим Секретарем 283 Відділу УНСоюзу в Оборн, виконуючи ці обов'язки понад 15 років. В останньому часі доручено Йому ще й секретарство в Т-ві „Запорозька Січ" при 283 Відділі. Одночасно був Покійний членом 118 Відділу „Провидіння", кількакратно виконуючи обов'язки голови, чи секретаря, урядником Парохії Св. Апостолів Петра й Павла. Свідомий, активний, справедливий — здобув собі популярність не тільки в нашому громадянстві, але й серед інших національних груп нашого міста.

Народився 1-го вересня 1888 року в селі Горасць, Любачівського повіту в Західній Україні. Прибув до Америки в 1907 році. Поселився в м. Бофало, Н. Й., й брав активну участь в організуванні Української Католицької Парохії, за що зустрівся з признанням українців і не-українців. У 1920 році переселюється до Оборн, Н. Й. Зразу ж включається в громадське життя й чесно та совісно працює до останніх хвилин життя. Був великим прихильником української визвольної боротьби й вірив, що дожиє ще тієї радісної хвилини, коли Україна стане вільною. На жаль — Господь покликав Тебе, Дорогий Батьку наш (так ми називали завжди Покійного) до Себе.

Молись до Всевишнього, Батьку наш, щоби й ми були такими ревними, справедливими, витривалими й рішучими, яким був Ти.

Нехай Вільна Американська Земля буде Тобі легкою!

А Твоїм, що залишилися Сиротами по Тобі — Твоїй Дружині Марії, Дочці Мирославі й Синові Михайлові — висловлюємо наш глибокий жаль і щире співчуття.

У важкій жалобі

Парохія Св. Апп. Петра й Павла, 283 Відділ Українського Народного Союзу, 118 Відділ „Провидіння", Відділ Українського Конґресового Комітету Америки, Оборн, Н. Й.

Похорон відбувся 11-го квітня 1956 р. на цвинтарі Св. Йосифа в Оборн.

Павло Пироганич,
Член Похоронного Комітету.

Посмертна Згадка

ОЛЕКСА РЕВТЬ, член і заслужений громадянин 120 Відд. УНСоюзу в Аліквіпа, Па., помер нагло 16-го квітня в 61 р. життя. Покійний родився 1895 р. в селі Букова, пов. Самбір, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1917 р. і довгі роки був фін. секретарем Відділу. Полишив в смутку дружину Марію, синів Володимира і Михайла, доньки Ольгу, Олену, Анну, 2 невістки, 2 зятів, 6 внуків, брата і сестру. Похорон відбувся 19-го квітня з укр.-кат. церкви св. Петра і Павла на кат. цвинтар Mt. Olivet. — В. Й. П.!

В. Ревть, секр.

ТАРЗАН, ч. 3664. Ратункова група.

Та щойно від першого смолоскипа загорілось сухе дерево, доки крики залунали ззаду здивованої групи людожерів.

Це був Зютаг і його брати-мавпи . . . А на його хребті сиділа біла жінка.

Сторб з трудом міг повірити своїм очам. — Пеггі! — вигукнув він. — Поспішай і розв'язуй нас!